

Finnes det vanskelige barn?

Hvordan kan arbeid med musikk inkludere barn med sosiale og språklige utfordringer i barnehagen?

Oda-Kristine Aasbø Stegavik
[Kandidatnummer: 17]

Bacheloroppgave
[BHBAC3910]

Trondheim, 28. April 2023

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

De tre årene som jeg nå har studert ved Dronning Mauds Minne Høgskole har jeg vokst en del som menneske. Jeg har funnet sider ved meg selv som jeg ikke visste at jeg hadde før jeg startet på Dronning Mauds Minne Høgskole. Nå er tiden kommet for å levere bacheloroppgaven og arbeidet med denne bacheloroppgaven har vært krevende og bydd på en del frustrasjon, men arbeidet med bacheloroppgaven har også bydd på glede og mestring. Jeg ønsker å gi en takk til veilederne mine ved Dronning Mauds Minne Høgskole, Hanne Bæverfjord og Sissel Dahlen Fjæran for god veiledning og hjelp underveis i prosessen med denne bacheloroppgaven. Takk til medstudenter for gode samtaler og hjelp underveis i prosessen. Sist, men ikke minst! Takk til mamma, pappa og søsknene mine for at dere alltid har troen på meg og hjelper meg.

Tusen takk!

Innhold

Forord.....	1
1.0 Innledning	4
1.1 Begrunnelse for valg av tema	4
1.2 Valg av problemstilling.....	4
1.3 Oppgavestruktur.....	5
2.0 Teori.....	5
2.1 Hva er musikk?	6
2.2 Musikk som uttrykksmåte.....	6
2.3 Inkludering.....	6
2.4 Musikk og inkludering.....	7
2.5 Musikkens egenverdi og nytteverdi	8
2.6 Barn med sosiale utfordringer.....	8
2.7 Barn med språklige utfordringer.....	8
2.8 Barnehagelærerens rolle i arbeidet med musikk i barnehagen.	9
2.9 Arbeid med musikk.....	10
3.0 Metode	10
3.1 Valg av metode	10
3.2 Planlegging av datainnsamling	11
3.3 Utvalg av informanter	12
3.4 Beskrivelse av gjennomføring	12
3.5 Analysearbeid	13
3.6 Kvalitetsvurdering.....	13
3.7 Etske retningslinjer	13
4.0 Presentasjon av funn	14
4.1 Musikkens plass i barnehagehverdagen.....	14
4.2 Musikkstunder sammen med barn.	15

4.3 Barns møte med musikk.....	15
4.4 Samspillet mellom barn etter møte med musikk.....	16
4.5 Erfaringer med bruken av musikk i barnehagen.	17
5.0 Drøfting av funn.....	17
5.1 Barn med sosiale utfordringer.....	18
5.2 Barn med språklige utfordringer.	20
5.3 Barnehagelærerens rolle i arbeidet med musikk.	24
6.0 Avslutning.....	26
7.0 Litteraturliste.....	27
8.0 Vedlegg.....	29
8.1 Vedlegg 1 informasjons – og samtykkeskjema.....	29
8.2 Vedlegg 2 Intervjuguide.....	32

1.0 Innledning

I rammeplanen for barnehagen står det at «personalet skal motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem muligheten til å utvikle varierte uttrykksformer» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.33). Gjennom ulike praksisperioder som jeg har hatt de siste tre årene, har jeg aktivt observert hvordan musikk blir brukt ute i dagens barnehager. Det som er felles for alle barnehagene jeg har hatt praksis i, er at de arbeider i liten grad med musikk. Noe som spesielt skiller seg ut ifra en av praksisperiodene, er at personalet i barnehagen fortalte meg at de nektet å arbeide med musikk fordi de mente at musikk var støy og bråk. Gjennom denne bacheloroppgaven ønsker jeg å finne ut hvordan arbeidet med musikk kan inkludere barn med sosiale og språklige utfordringer i barnehagen.

1.1 Begrunnelse for valg av tema

Sæther og Angelo (2019, s.9) sier at musikk har en sentral plass i livet til de fleste mennesker, og at musikken kan oppleves overalt. Musikk har alltid vært en stor del av livet mitt, og jeg har opp igjennom årene funnet mye styrke i musikken. Da jeg var yngre sang jeg i kor, spilte i korps, gikk på dans og har alltid hatt en mulighet til å kunne uttrykke meg gjennom musikk. På barne- og ungdomsskolen ble jeg mobbet i 10 år, og musikken ble en plass for meg hvor jeg kunne slappe av og slutte å tenke på det som gjorde vondt. Samtidig som musikken hjalp meg med å komme gjennom tunge dager, og finne styrke til å klare en ny dag.

I denne bacheloroppgaven har jeg valgt temaet musikk og inkludering fordi jeg er nysgjerrig på hvordan man kan arbeide med musikk for å inkludere barn med sosiale og språklige utfordringer. Barn med sosiale og språklige utfordringer kan være mindre attraktive lekepartnere fordi de ikke har språk eller ikke helt forstår de sosiale signalene. Et viktig punkt er at man ikke kan ta vekk musikken helt fra dagens barnehager, fordi for barn med ulike utfordringer som for eksempel sosiale og språklige kan musikken være barnas uttrykksmåte (Bæverfjord & Torgersen, 2019, s.139-140).

1.2 Valg av problemstilling

Når jeg skulle utforme en problemstilling til bacheloroppgaven, var jeg lenge usikker på hvordan den kom til å bli til slutt. Jeg hadde først en problemstilling som var mer rettet mot selve temaet musikk og inkludering, men etter jeg hadde gjennomført intervjuene kom det frem et nytt tema som interesserte meg og derfor ble problemstillingen endret.

Problemstillingen min er:

Hvordan kan arbeid med musikk inkludere barn med sosiale og språklige utfordringer i barnehagen?

Grunnen til at det endelige valget falt på denne problemstillingen var fordi at det var et tema som kom opp i intervjuene og fanget interessen min, men også fordi at i rammeplanen for barnehagen blir det nevnt at alle barna skal erfare at de er betydningsfulle for fellesskapet og inkluderes ut ifra sine egne behov og forutsetninger (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.26-27). Min egen erfaring er at barn med sosiale og språklige utfordringer kan bli sett på som vanskelige barn. Dette kan være på grunn av at barn med sosiale og språklige utfordringer prøver å hevde seg på andre måter enn barn som ikke har disse utfordringene. Ved hver praksisperiode har jeg hatt en oppstarts samtale, hvor det har blitt snakket om barn med ulike utfordringer på en negativ måte. Jeg har blant annet fått høre at barn med ulike utfordringer er vanskelige og forholde seg til, men også at det er ingen på avdelingen som har en relasjon til barnet med utfordringer og derfor ender barnet opp med å sitte en del alene.

For meg som student som ikke har møtt barna ennå, synes jeg det er vanskelig å få høre slike ting i samtaler. Derfor har jeg gjennom hver praksisperiode vært fast bestemt på at jeg skal bli kjent med barna, og gjøre meg opp en mening om barna deretter. For å bli kjent med barna som hadde ulike utfordringer har jeg brukt musikken aktivt, noe som endte med at jeg fikk bygget en relasjon til barna. I tillegg ble jeg kjent med barna på en annen måte gjennom musikken.

1.3 Oppgavestruktur

I del 2 av denne oppgaven skal jeg gjøre rede for relevant teori som jeg mener er nyttig for at jeg skal kunne svare på problemstillingen min. I del 3 skal jeg begrunne hvorfor jeg har valgt den metoden som jeg har valgt, hvordan jeg gjennomførte intervjuene, hvordan jeg har analysert datamaterialet mitt og etiske retningslinjer. I del 4 skal jeg presentere funnen mine og mine tolkninger av funnene. I del 5 skal jeg drøfte og svare på problemstillingen min. I del 6 av oppgaven skal jeg komme med en avslutning.

2.0 Teori

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere teorien som er relevant for at jeg skal kunne svare på problemstillingen min, og som jeg kommer til å benytte meg av i del fem av oppgaven. Jeg kommer til å presentere teori i forhold til musikk, inkludering, barn med sosiale og språklige utfordringer og barnehagelærerens rolle i arbeidet med musikk i barnehagen siden dette er viktige punkter i problemstillingen min.

2.1 Hva er musikk?

Å skulle gi en konkret definisjon på hva musikk er, kan være utfordrende og variere fra person til person (Sæther & Angelo, 2019, s.9). Ruud (1996) referert i (Sæther & Angelo, 2019, s.10) sier at musikk er noe som kan ramme inn ulike hendelser i livene våre. For eksempel om vi har gode opplevelser med å synge og være i musiske samspill sammen med andre kan dette forsterkes en senere gang i livet, om vi lytter til den samme sangen. Noen sier også at musikken er et felles språk som alle kan forstå. Benestad (1993) referert i (Sæther og Angelo, 2019, s.11) sier at musikken er et nonverbalt språk. Med dette mener Benestad at musikk er et felles språk som alle kan forstå uansett hvilken alder, etnisitet og utfordringer man har (Benestad: Sæther & Angelo, 2019, s.11). Sæther og Angelo (2019, s.13) legger vekt på at når vi opplever musikk er det gjerne i felleskap sammen med andre, for eksempel i en samling. I barnehagesammenheng kan musikk handle om det å bevege seg til musikk, synge og danse (Gallefoss, 2022, s.18-20). Musikk bør være en viktig del av barnehagehverdagen fordi det er en naturlig uttrykksmåte for barna, samtidig som musikk kan bidra til at barna utvikler sin kreativitet, motorisk utvikling og språkutvikling (Bæverfjord & Torgersen, 2019, s.139-140).

2.2 Musikk som uttrykksmåte

For barn med ulike utfordringer kan musikken være en uttrykksmåte, og ved hjelp av musikken kan man uttrykke seg på flere måter enn kun det verbale språket (Sæther & Angelo, 2019, s.22). Ruud (2013, s.16-17) peker på at musikk kan gi oss en trang til å bevege oss, og vi kan gjerne bryte ut i dans når vi lytter til musikk. Vi kommuniserer mye ved hjelp av det verbale språket vårt, men for barn med språklige utfordringer kan musikken være viktig i den forstand at disse barna kommuniserer til oss ved hjelp av kroppsspråket deres. Gjennom musikken kan barna uttrykke seg ved kroppsspråket, i tillegg til at flere sider av personlighet kan komme frem (Sæther & Angelo, 2019, s.74-75).

2.3 Inkludering.

Ifølge Statped (statlig spesialpedagogisk tjeneste) handler inkludering om at alle barna skal ha en naturlig del i fellesskapet og bli gitt muligheten til å kunne delta i dette fellesskapet ut ifra sine egne forutsetninger og behov (Statped, 2022). Haugen og Paulsen definerer inkludering slik «Å være inkludert handler om å høre til, å være med å føle at man er en del av fellesskapet» (Haugen & Paulsen, 2019, s.98). Det å være sammen med andre mennesker er grunnleggende for at vi skal kunne utvikle oss, og det å være en del av et sosialt nettverk hvor

man kan oppleve å være inkludert har betydning for vårt selvbilde og hvordan vi er i sosiale sammenhenger sammen med andre (Haugen & Paulsen, 2019, s.95).

Rammeplanen for barnehagen nevner at alle barna i barnehagen skal erfare at de er betydningsfulle for fellesskapet, og at barna skal inkluderes ut ifra sine egne behov og forutsetninger (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.26-27). Barnehagen i dag er en viktig del av barnas liv og en plass hvor barna kan være sammen med hverandre på tross av de forskjellene som finnes. Putnam (2015) referert i (Fandrem, 2019, s.112) sier at det er viktig at vi evner å si vi i et samfunn. Det at vi evner å si vi på tross av hvilke forskjeller og utfordringer som finnes, er viktig for å kunne skape et større vi og at alle kan bli inkludert. Det å respektere de forskjellene og ulikhetene som finnes legger også Moe og Valseth vekt på. Moe og Valseth (2014, s.354) sier at i en inkluderende barnehage er det viktig at man respekterer de variasjonene og ulikhetene som finnes, og at man på tross av dette legger til rette for at alle barna kan bli inkludert uansett hvilke utfordringer de har.

2.4 Musikk og inkludering

En måte man kan arbeide med inkludering på i barnehagen, er å arbeide med musikk. Når barna møter musikk i barnehagen er det for eksempel i sosiale sammenhenger som i samling eller lek (Sæther, 2014, s.282-283). Ruud (2013, s.43) skriver at selve kjernen i musikk er at man er sammen med andre, og gjør noe sammen med andre. Ruud legger også vekt på at musikken har en evne til å kunne danne et felleskap hvor alle kan bli inkludert, og at man ved hjelp av musikk kan oppleve tilhørighet til en gruppe (Ruud, 2013, s.189). Det at man er sammen om noe og gjør noe sammen når man arbeider med musikk legger også Kulset vekt på. Ifølge Kulset kan musikken være inkluderende fordi den gir oss et rom til å møtes på tvers av ulike faktorer som for eksempel alder, sosial status og språk, og at det som regel finnes musikk som kan passe til alle disse faktorene (Kulset, 2021, s.62). I tillegg skriver Kulset at ved å arbeid og drive med musikk kan vi få mer lyst til å hjelpe hverandre og være sammen med andre, fordi når vi møter musikk er det som regel i en gruppe eller sammen med andre (Kulset, 2021, s.70).

For barn med ulike utfordringer som sosiale og språklige utfordringer kan musikken være viktig, fordi det er en måte for de barna å kunne uttrykke seg på, men også en måte å inkludere barna inn i gruppen (Fugle, 2012, s.120). Barn med sosiale og språklige utfordringer trenger å være sammen med andre barn, fordi ved å være sammen med andre mennesker kan man opprettholde relasjoner som er viktige for vår fysiske og psykiske helse (Kulset, 2021,

s.61). Bessel Van der Kolk (2006) referert i (Fugle, 2012, s.31) hevder at arbeidet med kreative aktiviteter som for eksempel musikk er viktig i arbeidet med barn med ulike utfordringer, fordi musikken har en evne til å kunne samle oss og vi gjør noe sammen. Fugle (2012, s.31) sier at for at arbeidet med musikk skal være inkluderende krever det at man lar barn med ulike utfordringer delta i aktiviteten for det holder ikke bare å plassere de i gruppen.

2.5 Musikkens egenverdi og nytteverdi

Varkøy mener at musikkens egenverdi handler om viktigheten av musikk. For eksempel det at vi skaper, lytter og nyter musikk fordi vi har et behov for å ha musikk i livene våre, men også at musikk er et eget fagområde og det er viktig at man arbeider med musikk med tanke på den musikalske utviklingen (Varkøy, 2015, s.120-121). Musikken nytteverdi handler mer om hvordan musikk kan være til nytte for noe annet enn seg selv, for eksempel det at musikken kan skape et felleskap (Varkøy, 2015, s.121-124).

2.6 Barn med sosiale utfordringer

Haugen (2008, s.28) sin definisjon av barn med sosiale utfordringer er at det er en atferdsform som kan gjøre det vanskelig å lære, trives og bygge sosiale relasjoner. Haugen peker også på at barn med sosiale utfordringer kan ha vanskeligheter med å være rundt andre, og ha vanskeligheter med å tolke eller forstå sosiale signaler (Haugen, 2008, s.29). For barn med sosiale utfordringer kan musikken være et hjelpemiddel for å kunne utvikle seg og fungere i sosiale samspill sammen med andre barn og voksne.

Ifølge Sæther og Angelo (2019, s.80) handler det gode samspillet om å kunne ta initiativ, vente på tur, vise samstemthet og gjensidighet. For barn med sosiale utfordringer kan arbeid med musikk i barnehagen bidra til at barna får utviklet sin sosiale kompetanse, i den forstand at de er sammen med andre både barn og voksne og må for eksempel kunne vente på tur (Størkesen, 2018, s.84-85). Sosial kompetanse er en forutsetning for at vi skal kunne fungere sammen med andre mennesker, og Størkesen (2018, s.82) sier at sosial kompetanse handler om at barnet greier å ta andre sine perspektiv, har evne til å vise omsorg og inngå på en positiv måte i grupper som for eksempel samlinger i barnehager, lekegrupper osv.

2.7 Barn med språklige utfordringer

Barn med språklige utfordringer vil si barn som har utfordringer med det som er sett på som normal språkutvikling, det kan for eksempel være utfordringer med tale eller å bruke språket i sosiale sammenhenger (Høigård, 2019, s.159). Musikk er en måte som man kan inkludere barn med språklige utfordringer, for barn trenger ikke å ha kommet langt i språkutviklingen

for å kunne delta på musiske aktiviteter (Høigård, 2019, s.168-169). For barn med språklige utfordringer kan det ligge mye språklæring i musikken for eksempel ved at man repeterer teksten og klapper takten (Høigård, 2019, s.170). Høigård legger også vekt på at man gjerne kan bruke musikk med bevegelse til, for på den måten kan barn med språklige utfordringer bli inkludert i felleskapet ved at de kommuniserer med andre ved hjelp av bevegelser og kroppsspråk (Høigård, 2019, s.168).

Det å bruke musikk med bevegelse til gir barna muligheten til å kunne kommunisere med hverandre på tross av det verbale språket, barna kommuniserer da med hverandre ved å uttrykke seg med kroppen sin (Nygård, 2018, s.434). Barn med språklige utfordringer kan falle utenfor siden de ikke har det verbale språket, derfor kan musikk med bevegelse til å gjøre det enklere for barn med språklige utfordringer å bli inkludert i tillegg til at de blir gitt muligheten til å kunne mestre, prestere og være sammen med de andre barna på tross av sine utfordringer (Kibsgaard, 2018, s.49). Løkken (2005) referert i (Nygård, 2018, s.444) sier at det kroppslige kan ofte bli nedprioritert i det pedagogiske arbeidet til fordel for det verbale, man bør også prioriterer det kroppslige for å kunne gi barna en mulighet til å kommunisere på tross av det verbale språket.

2.8 Barnehagelærerens rolle i arbeidet med musikk i barnehagen.

Når man arbeider med musikk i barnehagen er det viktig at man tilpasser det til alle barna uansett hvilke utfordringer de har. Barn med sosiale og språklige utfordringer kan noen ganger falle utenfor siden de ikke er som de andre barna. Det er derfor viktig at barnehagelæreren arbeider med musikk på en måte slik at det passer til alle barna uansett hvilke behov og forutsetninger de har (Fugle, 2012, s.35). I tillegg til Fugle sine utsagn, står det i rammeplanen for barnehagen at personalet skal «motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.33).

Barnehagelæreren kan bli et forbilde for barna, og det er derfor viktig at man tenker over dette i arbeidet med musikk (Bæverfjord & Torgersen, 2019, s.140). Flere barnehagelærere føler seg ikke kompetente nok til å kunne arbeide med musikk i barnehagen det kan for eksempel være at man er redd for kaos og føle seg usikre når det kommer til å arbeide med musikk i barnehagen (Kulset, 2021, s.16). Det er derfor viktig at man som voksen er klar over hvilke fordeler og positive sider som finnes ved å arbeide med musikk i barnehagen, og at man evner å føle eierskap til arbeidet som bli gjort i barnehagen (Young, 2003, 70). Som barnehagelærer

kan man møte på utfordringer fra personalet, derfor er det viktig at man klarer å arbeide sammen med personalet slik at man kan oppnå en felles forståelse av hvorfor man arbeider med det i barnehagen (Skoglund & Sundvall, 2021, s.62).

2.9 Arbeid med musikk

Arbeid med musikk i barnehagen kan man dele inn i to tilnærminger, passiv og aktiv tilnærming. Passiv tilnærming handler om å sette på radio, spotify eller youtube hvor barna og de voksne ikke er med å synge eller spille aktivt selv, som kan føre til at musikken blir mer en bakgrunnslyd enn at den har noe mening (Bæverfjord & Torgersen, 2019, s.139). I motsetning til passiv tilnærming, handler aktiv tilnærming om å spille, synge og danse aktivt. Her er musikkglede sentral, og flere utviklingsområder kan bli stimulert som for eksempel motorisk utvikling og språklig utvikling (Bæverfjord & Torgersen, 2019, s.139).

3.0 Metode

Bergsland og Jæger (2022, s.28) sier at vitenskapelig metode handler om ulike fremgangsmåter og teknikker man bruker for å kunne gi svar på det man forsker på. I denne delen skal jeg begrunne valg av metode, gi en beskrivelse av planleggingen av datainnsamling, utvalg av informanter, beskrivelse av gjennomføring, hvordan jeg har analysert datamaterialet mitt og hvilke etiske retningslinjer som er opprettholdt.

3.1 Valg av metode

Når man driver med forskning er det i hovedsak to metoder som man kan benytte seg av, enten kvalitativ eller kvantitativ metode (Bergsland & Jæger, 2022, s.28). Det som kjennetegner en kvalitativ metode er at man går i dybden av temaet man forsker på, og prøver å oppnå en forståelse av sosiale fenomener (Bergsland & Jæger, 2022, s.28-30). I motsetning til en kvantitativ metode som baserer seg på tall og det som er målbart (Bergsland & Jæger, 2022, s.28-30). På bakgrunn av problemstillingen min: Hvordan kan arbeid med musikk inkludere barn med sosiale og språklige utfordringer i barnehagen? valgte jeg den kvalitative forskningsmetoden intervju. Grunnen til at jeg valgte intervju som forskningsmetode var fordi at jeg ønsket å få en bedre forståelse av hvilke erfaringer, kunnskaper og synspunkter barnehagelærere har i forhold til problemstillingen min, og intervju kan da være nyttig å anvende fordi gjennom intervjuet kan man finne ut hvilke erfaringer, kunnskaper og synspunkter forskningsdeltakerne har (Tjora, 2010, s.127-128).

3.2 Planlegging av datainnsamling

Da jeg kom frem til at jeg ønsket å benytte meg av den kvalitative forskningsmetoden intervju, startet prosessen med å utforme en intervjuguide. Når man skal utforme en intervjuguide krever det god planlegging slik at man stiller spørsmål om det temaet som man ønsker svar på, men også at man legger til rette for å være fleksibel i forhold til det informantene sier (Thagaard, 2018, s.95). Det å skulle utforme spørsmål slik at man får svar på det man forsker på og i tillegg skulle legge til rette for å være fleksibel i forhold til hva informantene sier, var utfordrende. Utformingen av intervjuguiden tok en del tid og var krevende, men etter veiledning fra veilederne mine klarte jeg til slutt å utforme intervjuguiden. Den endelige intervjuguiden (vedlegg 2) ble slik som jeg ønsket med spørsmål som var rettet mot temaet, men også spørsmål som la til rette for å kunne være fleksibel i forhold til det informantene sier.

Når intervjuguiden var ferdigstilt, begynte jeg å tenke over hvem jeg ønsket å intervju. Jeg kom til slutt frem til at jeg ønsket å intervju barnehagelærere, og gjerne barnehagelærere som bruker musikk aktivt i barnehagehverdagen. Det å skulle skaffe seg adgang til felten kan noen ganger oppleves som utfordrende, og det kan være ekstra utfordrende om man ikke har kontakter i barnehagen og må ta kontakt med ledelsen (Thagaard, 2018, s.65). På bakgrunn av at jeg ønsket å intervju barnehagelærere, og gjerne barnehagelærere som bruker musikk aktivt i barnehagehverdagen valgte jeg å google hvilke barnehager i Trondheim som drev aktivt med musikk i hverdagen. Jeg tok deretter kontakt med tre barnehager, men på grunn av at jeg ikke hadde noen spesielle kontakter i de barnehagene måtte jeg ta kontakt med ledelsen. To av barnehagene svarte aldri, mens den ene barnehagen svarte at det kom til å bli for vanskelig å skulle trekke barnehagelærerne bort fra barna for å gjennomføre et intervju. Da jeg ikke fikk svar fra de to andre barnehagene, og fikk nei fra en barnehage. Mistet jeg motet og var usikker på om jeg i det hele tatt kom til å få noen informanter.

Ifølge Dalland (2020, s.81) kan det være enklere å få adgang til felten om man benytter seg av de kontaktene som man har. Til slutt valgte jeg å kontakte han som var praksislæreren min tredje studieår selv om jeg visste at den barnehagen er en vanlig kommunal barnehage, men gjennom praksisperioden min der la jeg merke til at de brukte musikk aktivt i hverdagen. Praksislæreren min sa ja til å stille til intervju, og spurte to andre barnehagelærere ved samme barnehage om de ønsket å stille til intervju og de svarte også ja. Da hadde jeg endelig greid å skaffe meg tre informanter.

3.3 Utvalg av informanter

På bakgrunn av at jeg ønsket å intervju barnehagelærere, har jeg tatt et strategisk utvalg av informanter. Et strategisk utvalg av informanter vil si at man velger informanter som man tror har erfaring og svar på det som man forsker på (Dalland, 2020, s.79). Som jeg nevnte i del 3.2 hadde jeg egentlig tre informanter, men den ene informantene hadde ikke mulighet til å delta likevel så det endte med bare to informanter.

Informant A er barnehagelærer og arbeider med de minste barna på storbarnsbasen. Informant A egner seg som informant fordi hen er utdannet barnehagelærer med kunstfaglig fordypning, og har både bakgrunn og erfaring innenfor musikkfaget. Jeg ble kjent med informant A gjennom praksisperioden min tredje studieår, og jeg la merke til at hen brukte musikk aktivt i barnehagehverdagen sammen med barna.

Informant B er barnehagelærer og arbeider med de største barna på storbarnsbasen. Informant B egner seg som informant fordi hen er utdannet barnehagelærer med videreutdanning i språk og veiledning. Jeg ble også kjent med informant B gjennom praksisperioden min tredje studieår, og observerte at også hen bruker musikk aktivt i barnehagehverdagen med barna.

3.4 Beskrivelse av gjennomføring

Noen uker før intervjuene skulle gjennomføres dro jeg innom barnehagen for å levere informasjon- og samtykkeskjemaet og intervjuguiden til informantene. Slik at informantene kunne forberede seg til intervjuet, og for å bestemme tidspunkt for når intervjuene skulle gjennomføres. Da dagen kom for at intervjuene skulle gjennomføres ble jeg møtt av et stresset personale, det var en del sykdom på de ulike avdelingen og lite bemanning. I tillegg fikk jeg vite at den ene informanten måtte trekke seg på grunn av personlige årsaker. Informantene mine var usikre på om de hadde mulighet til å gjennomføre intervjuene, men vi ble enige om at jeg skulle starte med ett intervju, så skulle vi se om det ble tid til ett intervju til. Det ble tid og nok ressurser til å gjennomføre begge intervjuene og på vegne av dette ønsker jeg å takke informantene mine.

Thagaard (2018, s.100-101) sier at hvordan vi utformer rekkefølgen for de ulike temaene som vi skal ta opp under intervjuet er viktig. Videre sier Thagaard (2018, s.100-101) at det først er lurt å starte med noen åpnings spørsmål, altså konkrete enkle spørsmål som for eksempel handler om hverdagsliv og utdanning. Deretter går man over til refleksjonsspørsmålene som er selve kjernen av intervjuet hvor man tar for seg temaet som man forsker på (Thagaard, 2018, s.100-101), før man til slutt avslutter med noen avsluttende spørsmål som fjerner fokuset

bort fra refleksjonsspørsmålet (Thagaard, 2018, s.100-101). Det var slik jeg også gjennomførte intervjuene, jeg valgte å starte med åpningsspørsmål generelt om dagligliv og utdanning. Før vi gikk over til refleksjonsspørsmålene som handlet mer om musikk og inkludering. Før selve intervjuet ble rundet av med noen avsluttende spørsmål som tok fokuset vekk fra det vi nettopp snakket om (Vedlegg 2). Min egen rolle under intervjuene var å notere ned informantene sine utsagn, stille oppfølgingsspørsmål om ulike temaer som kom opp underveis i intervjuet, men også å lytte til informantenes utsagn.

3.5 Analysearbeid

Når datamaterialet mitt skulle analyseres valgte jeg å benytte en tematisk bearbeidelse. Tematisk bearbeidelse vil si at man går igjennom datamaterialet en gang til, og sorterer svarene tematisk og ser hva man kan bruke for å kunne svare på problemstillingen (Dalland, 2020, s.98). Jeg valgte å lage meg en tabell hvor jeg først hadde alle spørsmålene øverst og svarene til informantene under. Deretter laget jeg meg en ny tabell med ulike temaer som informantene belyste i løpet av intervjuet. Det var flere spennende tema som kom frem i analysen, men et tema som gikk igjen var barn med sosiale og språklige utfordringer.

3.6 Kvalitetsvurdering

Ifølge Bergsland og Jæger (2022, s.44-45) betyr relabilitet om forskningen er troverdig eller ikke, siden prosjektet mitt ikke er søkt til NSD og jeg underveis i intervjuet noterte ned svarene til informantene er dette med på å svekke relabiliteten siden jeg ikke har benyttet meg av lydopptaker.

3.7 Etske retningslinjer

Når det kommer til etiske retningslinjer i et forskningsprosjekt er det tre sentrale regler som gjelder. Det er informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser (Bergsland & Jæger, 2022, s.47). Informert samtykke handler om at informantene skal få informasjon om hva målet med undersøkelsen er, og at det er frivillig å delta (Bergsland & Jæger, 2022, s.47). På informasjon- og samtykkeskjemaet (Vedlegg 1) ble det beskrevet hva målet med undersøkelsen var, og at det er frivillig for informantene å delta. Det var viktig for meg å understreke for informantene at det var frivillig for de å delta og hva målet med undersøkelsen var, derfor valgte jeg å fortelle informantene om dette før intervjuet startet også.

Konfidensialitet handler om at man som forsker ikke skal offentliggjøre personlige data som kan avsløre informantene sin identitet (Bergsland & Jæger, 2022, s.47), siden mitt prosjekt ikke er søkt til NSD er det enda viktigere for meg å ikke offentliggjøre personlige data. Derfor

har jeg i denne oppgaven valgt å gi informantene mine navnene A og B slik at ingen skal kunne finne ut hvem de er. I tillegg er det bare jeg og veilederne mine som har sett på intervjunotatene mine.

Konsekvenser handler om hvilken skade det kan innebære for informantene å delta, men også hvilke fordeler det kan ha for informantene å delta i undersøkelsen for eksempel ny kunnskap (Bergsland & Jæger, 2022, s.49). Min erfaring er at informantene mine hadde fordeler ved å delta i undersøkelsen. Informantene sa etter intervjuet at de erfarte intervjuet som en god måte å kunne reflektere over ting som de ikke rakk å tenke så mye over ellers i hverdagen, og at de satt igjen med ny kunnskap om hvordan de kan arbeide med musikk i barnehagen.

4.0 Presentasjon av funn

I denne delen av oppgaven skal jeg presentere de funnene som jeg har gjort meg ut ifra datamaterialet mitt, og hvilke tolkninger jeg har gjort meg. Det må også nevnes igjen slik som jeg nevnte i innledningen del 1.2 at problemstillingen min har endret seg flere ganger i løpet av prosessen med denne bacheloroppgaven. Derfor er spørsmålene som blir presentert i denne delen av oppgaven annerledes enn de ville ha vært, om jeg hadde hatt spørsmål rettet mot den endelige problemstillingen.

4.1 Musikkens plass i barnehagehverdagen.

Under intervjuet ble spørsmålet: Hvilken plass har musikk i barnehagen ved din avdeling/base? Stilt og grunnen til at dette spørsmålet ble stilt var for å finne ut hvilken plass musikk har i barnehagehverdagen til informantene, og for å undersøke hvor stor plass musikk har i barnehagehverdagen til informantene.

Informant A forteller i intervjuet at musikken er en sentral del av hverdagen deres på avdelingen, og at de bruker musikk nesten hele tiden. Informant A forteller også om at de har et barn med sosiale utfordringer på avdelingen, og at de merker at dette barnet responderer bra på musikk. Videre forteller informant A at når hen setter seg ned med gitaren, lyser barnet med sosiale utfordringer opp og barnet bryter ut i sang. Informant A forteller om at barna sammen i fellesskap synger sangene, og at det barnet med sosiale utfordringer blir på en måte en slags pådriver til å få de andre barna til å bli mer deltakende i samlingen. Min tolkning av det informant A forteller i intervjuet er at musikken kan bli en måte for barnet med sosiale utfordringer å kommunisere med de andre barna gjennom musikken, og at barnet med sosiale utfordringer finner de andre barna gjennom musikken.

Informant B forteller om at musikk har en stor plass i barnehagehverdagen ved deres avdeling, og at musikken er noe som skaper glede, engasjement og inkludering. Informant B forteller også om at hen synes det er viktig at man tenker over hvordan man bruker musikk slik at alle barna kan delta. Videre forteller informant B at de bruker musikk med bevegelser til slik at både de verbale og ikke verbale barna blir på en måte likestilt ved at de gjør det samme. Mine tolkninger av det informant B forteller er at de bruker musikk store deler av barnehagehverdagen, og at når de bruker musikk tenker de over at det skal kunne passe til alle barna.

4.2 Musikkstunder sammen med barn.

Spørsmålet: Hva vektlegger dere i musikkstunder sammen med barn? ble stilt under intervjuet for å finne ut hva informantene synes er viktig i arbeidet med musikk i barnehagen.

Informant A forteller i intervjuet at de vektlegger språk og det sosiale i musikkstunder sammen med barn. Videre forteller informant A at de ønsker at barna skal få en personlig god opplevelse ved å være sammen om noe, men også at musikkstunden skal prøve å passe til alle barna uansett hvilke utfordringer de har. Min tolkning av det informant A forteller om i intervjuet er at de er bevisst på at barna skal ha det gøy sammen, og at musikken skal være en plass hvor barna kan møtes og være sammen om noe.

Informant B forteller at det de vektlegger i musikkstunder med barn er barns medvirkning, og at de prøver på en best mulig måte å tilpasse musikkstunden til alle barna både verbale og ikke verbale barn. Min tolkning av det informant B forteller er at de er bevisste i arbeidet med musikk i barnehagen at det skal passe til alle barna, uansett hvilke utfordringer de har. I tillegg til at de er bevisste på hvilken musikk de bruker for at alle barna skal kunne få delta.

4.3 Barns møte med musikk.

Spørsmålet: Kan du fortelle om hva som skjer med enkeltbarn og mellom barn når barna er i møte med musikk? Ble stilt under intervjuet for å undersøke om informantene har noen erfaringer om hva som skjer med enkeltbarn og mellom barn når de er i møte med musikk

Informant A forteller i intervjuet at det som skjer med enkeltbarn når de er i møte med musikk er at barnet med sosiale utfordringer som ellers er litt utenfor i leken og lekens gang, blir helt i ekstase når hen tar frem gitaren og spillet. Videre forteller informant A at det som skjer mellom barna når de er i møte med musikk er at de ler, synger og danser sammen hvor også barnet med sosiale utfordringer er en aktiv deltaker. Min tolkning av det informant A sier her,

er at barnet med sosiale utfordringer finner de andre barna gjennom musikken, og at musikken blir en måte for barnet med sosiale utfordringer å kunne være sammen med andre barn og ha det gøy sammen med de andre barna.

Informant B forteller at det som skjer med enkeltbarn når de er i møte med musikk er forskjellig. Videre forteller informant B at barn som har det verbale språket er med å synge, men at det er viktig å huske på de ikke verbale barna. Informant B forteller at for å inkludere de ikke verbale barna kan man bruke musikk med bevegelser til, fordi om man bruker musikk med bevegelser til kan barna bli likestilt og det er ingen som faller utenfor. Informant B forteller også at det som skjer mellom barn når de er i møte med musikk er at de ler, synger og danser sammen. Min tolkning av det informant B forteller er at barna har det gøy sammen når det blir brukt musikk på avdelingen, men også at informant B er bevisst på å også få med seg de ikke verbale barna og derfor blir det brukt musikk med bevegelser til.

4.4 Samspillet mellom barn etter møte med musikk.

I intervjuet ble spørsmålet: Hva skjer i samspillet mellom barn etter at de har vært i møte med musikk sammen stilt, for å undersøke hva som skjer i samspillet mellom barn etter de har vært i møte med musikk.

Informant A forteller i intervjuet at det som skjer i samspillet mellom barn etter at de har vært i møte med musikk sammen er at barna, for eksempel kan begynne å dele ut roller til hverandre ut ifra det de har hørt eller sunget. I tillegg til at barna fortsetter det gode samspillet som var i samlingen, i lek etterpå. Informant A forteller også at hen har lagt merke til at barnet med sosiale utfordringer også får innpass i leken sammen med andre barn, etter at barna har vært i møte med musikk sammen. Min tolkning av det informant A forteller her, er at for barnet med sosiale utfordringer kan musikken være en starter for at barnet blir inkludert i lek sammen med barna etterpå. I tillegg til at barna tar vare på det gode samspillet som de hadde i samlingen i lek etterpå.

Informant B forteller at det som skjer i samspillet mellom barn etter at de har vært i møte med musikk sammen kan være at de begynner å dele ut roller til hverandre, for eksempel du er han og du er hun. Informant B forteller også om at i dag er det populært å bruke skjerm, men at bruken av skjerm kan bli sett på som en slags barnevakt. Videre forteller informant B at de verbale barna kan bli sett på som de populære siden de har språket, men at om barna for eksempel ser på en musikkvideo på skjerm sammen, kan det være lettere for de ikke verbale barna å kunne delta sammen med de andre barna. Informant B forteller også om at det kan

være enklere for de ikke verbale barna å kunne delta i lek etterpå, ved at alle barna har sett på det samme på skjermen som da er med på å bidra til inkludering. Mine tolkninger av det informant B forteller om her er at å se på musikkvideoer på skjerm kan være en måte å inkludere barn med språklige utfordringer på, men jeg tror at man bør passe på at det ikke virker mot det som er målet med det. For det kan hende at barn med språklige utfordringer heller blir ekskludert enn inkludert.

4.5 Erfaringer med bruken av musikk i barnehagen.

Under intervjuet ble spørsmålet: Hvilke erfaringer har du med bruken av musikk i barnehagen stilt, for å undersøke hvilke erfaringer informantene har ved bruken av musikk i barnehagen.

Informant A forteller i intervjuet at musikk krever litt forarbeid, at man helst bør ha noe planlagt. Informant A forteller også at hen liker å arbeide med musikk, men har erfaringer med at det er ikke alle i personalet som liker å arbeide med musikk. Videre forteller informant A at hen legger merke til at barnet med sosiale utfordringer liker når de arbeider med musikk og at det er en fin måte for barnet med sosiale utfordringer å kunne bli inkludert, men siden at ikke alle i personalet liker å arbeide med musikk er det noen ganger vanskelig å arbeide med musikk i barnehagen. Min tolkning av det informant A forteller er at hen liker å arbeide med musikk og ser at barnet med sosiale utfordringer har utbytte av det, men at arbeidet med musikk i barnehagen kan bli nedprioritert på grunn av at ikke alle i personalet liker å arbeide med musikk.

Informant B forteller at hen skulle ønske at hen visste mer om hvordan man kan bruke musikk, og arbeide med musikk. I tillegg forteller informant B om at hen legger merke til når de arbeider med musikk er det viktig at det er en voksen som er med å synge og danser slik at man sammen kan oppleve glede, men også at det kan være lettere for barn med språklige utfordringer å bli inkludert når de har voksne som er deltakende og til stede. Min tolkning av det informant B forteller er at hen skulle ønske at hen visste mer om hvordan man kan arbeide med musikk, men også at det er viktig at man som voksen er klar over sin rolle i arbeidet med musikk. Og at for barn med ulike utfordringer kan vi voksne være viktigere enn vi tror.

5.0 Drøfting av funn.

I denne delen av oppgaven skal jeg drøfte funnene mine fra datamaterialet opp mot relevant teori som ble presenter i del 2 av denne oppgaven. Jeg har valgt å dele inn denne delen av oppgaven i tre deler. Barn med sosiale utfordringer, barn med språklige utfordringer og barnehagelærerens rolle i arbeidet med musikk i barnehagen. Før jeg starter på drøftingen vil

det være hensiktsmessig å presentere problemstillingen min som er: **Hvordan kan arbeid med musikk inkludere barn med sosiale og språklige utfordringer i barnehagen?**

5.1 Barn med sosiale utfordringer.

Ifølge Haugen (2008, s. 28-29) kan barn med sosiale utfordringer ha vanskeligheter med å lære, trives, bygge sosiale relasjoner og ha utfordringer med å tolke sosiale signaler. Det er derfor viktig at man finner ut hvordan man kan inkludere barn med sosiale utfordringer i barnehagen. En måte man kan inkludere barn med sosiale utfordringer, er å arbeide med musikk. Arbeid med musikk kan inkludere barn med sosiale utfordringer på den måten at, når vi møter musikk er det som regel i en gruppe sammen med andre (Kulset, 2021, s.70).

Informant A forteller i intervjuet at de har et barn på avdelingen med sosiale utfordringer, og at dette barnet lyser opp når det blir arbeidet med musikk. I tillegg til at barnet med sosiale utfordringer synger sangene og får med seg de andre barna, slik at barnet med sosiale utfordringer blir en slags pådriver. Musikken kan være en måte for det barnet med sosiale utfordringer å kunne uttrykke seg på, og at barnet med sosiale utfordringer finner de andre barna gjennom arbeidet med musikk og da blir inkludert. Fugle (2012, s.120) sier at musikk kan være en måte å inkludere barn med utfordringer på, fordi musikken har den evnen at den kan samle oss. Informant A forteller i intervjuet at barnet med sosiale utfordringer får innpass med de andre barna når de er i møte med musikk, og for barnet med sosiale utfordringer kan arbeidet med musikk i barnehagen hjelpe barnet med å få innpass med de andre barna. På den måten kan barnet med sosiale utfordringer vise flere sider av personligheten sin, og det kan kanskje være enklere for barnet med sosiale utfordringer å være sammen med andre når man arbeider med musikk fordi musikk er gjerne noe som samler barna (Sæther, 2014, s.282-283).

Bæverfjord og Torgersen (2019, s.139-140) sier at musikk bør være en del av barnehagehverdagen fordi det er en naturlig uttrykksmåte for barna, og for barn med sosiale utfordringer kan arbeidet med musikk i barnehagen inkludere de på den måten at de gjennom musikken blir gitt muligheten til å kunne uttrykke seg. Informant A forteller i intervjuet at barnet med sosiale utfordringer får med seg de andre barna og blir en pådriver, og slik blir barnet med sosiale utfordringer inkludert. Musikken kan da være en plass hvor barnet med sosiale utfordringer klarer å uttrykke seg og forstå de sosiale signalene som de andre barna sender, som barnet med sosiale utfordringer kanskje ikke klarer å forstå ellers i barnehagehverdagen. Selve kjernen i musikk er at man er sammen med andre og gjør noe sammen med andre (Ruud, 2013, s.43), når det blir arbeidet med musikk i barnehagen blir

barnet med sosiale utfordringer gitt muligheten til å kunne være sammen med andre barn. For barnet med sosiale utfordringer blir det gitt muligheten til å være i gode samspill med andre barn, som det kanskje ikke klarer ellers i barnehagehverdagen. Fugle (2012, s.120) sier at det ikke holder å bare si at barn med ulike utfordringer er inkludert i gruppen. Barn med ulike utfordringer blir først inkludert når de er aktive deltakere (Fugle, 2012, s.120), ut ifra intervjuet med informant A tolker jeg det som om at barnet med sosiale utfordringer er en aktiv deltaker i arbeidet med musikk i barnehagen. Og når barnet med sosiale utfordringer er aktiv deltaker i arbeidet med musikk, kan det også bli inkludert siden det er en aktiv deltaker og det sitter ikke bare og lytter. En forutsetning for at man skal kunne bli inkludert er at man får være sammen med andre (Haugen & Paulsen, 2019, s.95), barnet med sosiale utfordringer får være sammen med de andre barn, blir en pådriver for å få med seg barna og blir da inkludert ved at de andre barna henger seg på barnet med sosiale utfordringer sine utsagn.

I intervjuet med informant A forteller hen at hen spiller gitar og barna er med å synge, på den måten har man en aktiv tilnærming til arbeidet med musikk i barnehagen (Bæverfjord & Torgersen, 2019, s.139). På den ene siden vil en aktiv tilnærming til arbeidet med musikk i barnehagen være positivt, fordi barna er med å synge, og det kan føre til et godt samspill mellom barna. Sæther og Angelo (2019, s.80) sier at det gode samspillet handler om å kunne ta initiativ, vente på tur og vise samstemhet, noe også musikk handler om. Barnet med sosiale utfordringer kan bli inkludert på den måten at ved hjelp av musikk klarer barnet med sosiale utfordringer å vente på tur, vise samstemhet, ta initiativ, men i tillegg også få med seg andre barn. For barn med ulike utfordringer er det viktig å få være sammen med andre, og i arbeidet med musikk kan det ligge mye god læring i hvordan man kan være sammen med andre (Sæther & Angelo, 2019, s.80-81). Derimot det man bør passe litt på, er at barnet med sosiale utfordringer ikke står for å inkludere seg selv hele tiden når man arbeider med musikk. Fordi det er også de voksne sitt ansvar å legge til rette for at barna kan inkluderes uansett hvilke utfordringer de har (Moe & Valseth, 2014, s.354).

Det som er interessant er at informant A forteller i intervjuet at barnet med sosiale utfordringer får innpass i lek sammen med de andre barna etter at de har vært i møte med musikk sammen, dette kan knyttes opp mot Varkøy (2015, s.121-1249 sin definisjon av musikkens nytteverdi som handler om at musikk kan være til nytte for noe annet enn seg selv. I denne sammenhengen er musikkens nytteverdi, at det møte som barna har med musikken sammen blir en forutsetning for at barnet med sosiale utfordringer blir inkludert i lek som foregår etter at de har vært i møte med musikk sammen. Informant A forteller også at barna

ler, synger og danser sammen, hvor også barnet med sosiale utfordringer får innpass. På den måten har også musikken en nytteverdi, ved at barna har det gøy sammen og alle blir inkludert. I tillegg til at det kan bli et fellesskap mellom barna hvor alle kan bli inkludert.

Sosial kompetanse handler om å kunne ta andres perspektiv og inngå på en positiv måte i grupper (Størkesen, 2018, s.82), og min tolkning er at barnet med sosiale utfordringer evner å inngå på en positiv måte i gruppen når det blir arbeidet med musikk i barnehagen. Og at musikken hjelper barnet med sosiale utfordringer å finne de andre barna. For å bli inkludert krever det at man har litt sosial kompetanse, og dette kan barnet med sosiale utfordringer øve på i arbeidet med musikk fordi en del av musikken handler om å vente på tur og å være sammen med andre som også er sentrale deler i utviklingen av sosiale kompetanse (Størkesen, 2018, s.84-85). Om barnet med sosiale utfordringer blir gitt muligheten til å kunne utvikle sin sosiale kompetanse, kan det også kanskje bli lettere for barnet å bli inkludert. Derimot bør ikke barn med sosiale utfordringer stå for å skulle inkludere seg selv hele tiden, det er derfor viktig at man har voksne som er til stede og hjelper barna med å bli inkludert. Informant A forteller i intervjuet at det de vektlegger i arbeidet med musikk er språk og det sosiale, og at barna sammen skal ha en personlig god opplevelse ved å gjøre noe sammen. På den måten har man voksne som er bevisste på hva målet med arbeidet med musikk i barnehagen er, og da kan de voksne hjelpe barnet med sosiale utfordringer å bli inkludert ved at de vektlegger at barna skal ha det gøy sammen. Arbeidet med musikk kan være et startpunkt fordi barnet med sosiale utfordringer tar selv opp rollen for å inkludere seg selv, og være en pådriver som barnet med sosiale utfordringer får positive tilbakemeldinger på av de andre barna ved at det blir inkludert i lek etter de har vært i møte med musikk.

5.2 Barn med språklige utfordringer.

En måte arbeid med musikk kan inkludere barn med språklige utfordringer i barnehagen er om man i arbeidet med musikk benytter seg av musikk med bevegelser til. Høigård (2019, s.168-169) skriver at i arbeidet med musikk kan det være nyttig å bruke musikk med bevegelser til, fordi barna trenger ikke å ha kommet langt i utviklingen for å kunne delta. Barn med språklige utfordringer kan ha utfordringer med det som blir sett på som normal språkutvikling, for eksempel utfordringer med tale eller å bruke språket i sosiale sammenhenger (Høigård, 2019, s.159). På bakgrunn av at barn med språklige utfordringer kan ha utfordringer med språket, kan man bruke musikk med bevegelser til fordi i barnehagesammenheng handler også musikk om å bruke bevegelser (Gallefoss, 2022, s.18-20). På den ene siden er bruken av musikk med bevegelser til nyttig for å inkludere barn med

språklige utfordringer ved at alle barna gjør det samme og at bevegelsene på en måte blir selve språket, noe også Høigård (2019, s. 168) peker på. Informant b forteller i intervjuet at de bruker musikk med bevegelser til for å kunne likestille barna med språklige utfordringer og barna uten språklige utfordringer. Musikk er et godt hjelpemiddel for å kunne inkludere barn med ulike utfordringer, men det kan likevel hende at barn med språklige utfordringer faller utenfor siden de ikke har det verbale språket.

Musikk med bevegelser til kan gi barna en mulighet til å kunne kommunisere med hverandre på tross av det verbale språket (Nygård, 2018, s.434), ved at man arbeider med musikk på den måten at man bruker musikk med bevegelser til gir man de barna med språklige utfordringer en mulighet til å kunne uttrykke seg noe de kanskje ikke klarer i løpet av en barnehagehverdag. Derimot bør man passe på at bruken av musikk med bevegelser til, ikke blir for styrende i arbeidet med musikk fordi da kan det ende opp med å virke mot sin hensikt for eksempel at barn med språklige utfordringer heller blir ekskludert.

Høigård (2019, s.170) sier at for barn med språklige utfordringer kan det ligge mye språklæring i arbeidet med musikk, for eksempel ved at man klapper takten og repeterer teksten. Informant B forteller i intervjuet at de anvender musikk med bevegelser til for å kunne inkludere barn med språklige utfordringer, men det man også kan gjøre i arbeidet med musikk for å inkludere barn med språklige utfordringer er å synge sanger hvor man klapper takten og repeterer teksten. Og klappe takten og repeterer teksten kan være en måte å inkludere barn med språklige utfordringer på, fordi ifølge Statped (2022) handler inkludering om at man skal bli gitt muligheten til å kunne delta i fellesskapet ut ifra sine egne forutsetninger. Ved at man klapper takten og repeterer teksten kan barn med språklige utfordringer bli inkludert, selv om de ikke helt har språket kan de være sammen med de andre barna å klappe takten. Deretter kan man bygge videre på dette og barna kan til slutt lære seg teksten, og kanskje få en språklig utvikling. Når klapper takten og repeterer teksten er det viktig at man er klar over at man får med seg de barna med språklige utfordringer og at man ikke bare bygger opp barna som ikke har språklige utfordringer, fordi alle barna skal bli inkludert i barnehagen noe som også blir nevnt i rammeplanen (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.26-27).

Informant B forteller mye i intervjuet om at de bruker musikk med bevegelser til i arbeidet med musikk i barnehagen, for å kunne inkludere barn med språklige utfordringer. Informant b forteller også at de prøver å tilpasse arbeidet med musikk i barnehagen slik at det skal passe til alle barna. Det at man prøver å tilpasse arbeidet med musikk i barnehagen kan være lurt i

forhold til inkludering, fordi da kan man se på alle individene i gruppen, hvilke utfordringer har de og hvordan kan vi tilrettelegge arbeidet med musikk deretter.

Ruud (2013, s.16-17) sier at musikken kan gi oss trang til å bevege oss, dette kan også kobles opp mot Varkøy (2015, s.120-121) sin definisjon av musikkens egenverdi som sier at vi har et behov for å ha musikk i livene våre og musikk kan gi oss en lyst til å bevege oss. Musikk kan virke som et hjelpemiddel på mange ulike måter. Ved at man beveger seg til musikken kan man kommunisere med andre på tross av det verbale språket, og flere sider av personligheten kan komme frem (Sæther & Angelo, 2019, s.74-75). Min egen erfaring er at barn med språklige utfordringer kan bli sett på som vanskelige barn, fordi de kan være mer kroppslig enn andre barn og mer aktive enn andre barn siden de ikke har språket. Barn med språklige utfordringer benytter seg gjerne av kroppsspråket for å kunne kommunisere med andre, derfor vil bruken av musikk med bevegelser til være nyttig i arbeidet med musikk for å inkludere barn med språklige utfordringer. Dette på grunn av at man gir barna med språklige utfordringer en mulighet til å kunne kommunisere med andre barn gjennom kroppsspråket, fordi når man skal inkludere barn med ulike utfordringer inn i en gruppe holder det ikke bare å sette barna inn i gruppen, barna er først inkludert når de er deltakere noe barn med språklige utfordringer blir om man bruker musikk med bevegelser til (Fugle, 2012, s.31).

Ruud sier at musikken har den evnen at den kan skape et felleskap hvor alle kan bli inkludert og man kan oppleve tilhørighet til en gruppe (Ruud, 2013, s.189), ved at man bruker musikk med bevegelser til i arbeidet med musikk kan barna med språklige utfordringer få muligheten til å delta på lik linje med de barna som ikke har språklige utfordringer noe informant B forteller om i intervjuet. Derimot bør man være klar over hvilke utfordringer det kan være ved å bruke musikk med bevegelser til, fordi det er ikke sikkert at man evner å finne interessen til barna med språklige utfordringer og de har kanskje ikke lyst til å delta. Det kan også være en mulighet for at barna med språklige utfordringer kan falle utenfor når man bruker musikk med bevegelser til fordi at de ikke har språket, men å gi de muligheten til å kunne delta å være sammen med de andre barna er likevel viktig (Kibsgaard, 2018, s.49). Løkken (2005) refert i (Nygård, 2018, s.444) sier at det kroppslige blir nedprioritert i det pedagogiske arbeidet, og derfor er det viktig at man arbeider med for eksempel musikk med bevegelser til fordi det er en måte å inkludere barn med språklige utfordringer, men også en måte for de og kommunisere med de andre barna.

Informant B forteller også i intervjuet at de bruker å sette på musikkvideoer på skjerm slik at alle barna kan bli inkludert, siden alle barna ser på det samme. Bruken av skjerm i barnehagen er nok en diskusjon som aldri vil gå av moten, men noen ganger kan faktisk bruken av skjerm ha gode hensikter. Haugen og Paulsen (2019, s.98) sier at inkludering handler om å høre til og føle at man er en del av fellesskapet, og ved at man arbeider med musikk på den måten at man setter på musikkvideoer på skjerm kan barn med språklige utfordringer bli inkludert på den måten at de ser på det samme som andre barn. I tillegg til at de har muligheten til å kunne delta uansett hvilke utfordringer de har, fordi det finnes som regel musikk som kan passe til alt (Kulset, 2021, s.62). Det som kan være ulempen med å arbeide med musikk på den måten at man setter på musikkvideoer på skjerm, er at det kan virke mot sitt mål. Bruken av skjerm, spotify og youtube blir sett på som en passiv tilnærming til arbeidet med musikk i barnehagen, fordi ingen av barna eller de voksne er med å synge og spille aktivt selv (Bæverfjord & Torgersen, 2019, s.139). Ved at man setter på musikkvideoer på skjerm kan man tro at man inkluderer barn med språklige utfordringer, men det kan hende at barna ikke er interessert i å se på skjermen å at barna begynner å leke andre plasser. Da vil bruken av skjerm ha virket mot sitt mål, for da kan det hende at de barna med språklige utfordringer ikke blir inkludert om alle barna leker på andre plasser.

Arbeid med musikk kan inkludere barn med språklige utfordringer på den måten at man bruker musikk med bevegelser til, og i noen tilfeller bruk av skjerm hvor man ser på musikkvideoer sammen. Informant B forteller i intervjuet at når de har arbeidet med musikk på denne måten på avdelingen, legger man merke til at barna med språklige utfordringer kan ha en enklere vei inn i leken sammen med andre barn etter at de har vært i møte med musikk og på den måten blir barn med språklige utfordringer inkludert. Putnam (2015) refert i (Fandrem, 2019, s.112) sier at vår evne til å si vi er viktig, for at vi skal kunne utvikle oss. I tillegg legger Putnam vekt på at vi som et samfunn må ha evnen til å si vi og respekterer de forskjellene og ulikhetene som finnes (Putnam: Fandrem, 2019, s.112). Barn med språklige utfordringer kan ha vanskeligheter med å bli inkludert siden de ikke har språket, men arbeidet med musikk kan inkludere barn med språklige utfordringer på den måten at om man bruker musikk med bevegelser til kan ulikhetene viskes litt mer bort. Da blir vår evne til å kunne si vi større, ved at vi tilpasser arbeidet med musikk slik at det passer til alle. Da kan vi-et bli større ved at det er rom for å inkludere alle.

5.3 Barnehagelærerens rolle i arbeidet med musikk.

I rammeplanen for barnehagen blir det nevnt at alle barna i barnehagen skal erfare at de er betydningsfulle for felleskapet, og at barna skal inkluderes ut ifra sine egne behov og forutsetninger (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.26-27). Det å skulle sørge for at alle barna skal erfare at de er betydningsfulle for felleskapet og inkluderes ut ifra sine egne behov og forutsetninger kan være utfordrende for en barnehagelærer, men en måte barnehagelæreren kan inkludere barna på er i arbeidet med musikk. Når barna møter musikk i barnehagen er det gjerne gjennom sosiale sammenhenger for eksempel i lek eller samling (Sæther, 2014, s.282-283), i arbeidet med musikk kan det oppstå fine stunder ved at man er sammen med hverandre og gjør noe sammen. Men det krever at man som voksen i barnehagen er villig til å arbeide med musikk.

Informant A forteller i intervjuet at hen liker å arbeide med musikk og ser at barnet med sosiale utfordringer liker når det blir arbeidet med musikk, men at det er utfordrende å arbeide med musikk i barnehagen siden alle i personalet ikke liker å arbeide med musikk. En barnehagelærer kan møte på utfordringer i arbeidet sammen med andre for eksempel at ikke alle i personalet er enige om hvorfor man skal gjøre det (Skoglund & Sundvall, 2021, s.62). For en barnehagelærer vil det derfor være viktig å arbeide med personalet på en måte slik at man oppnår en felles forståelse av hvorfor arbeidet med musikk i barnehagen er viktig. Det kan for eksempel være ved at de i personalet som ikke liker å arbeide med musikk, får øve seg på å arbeide med musikk slik at man kan oppnå en forståelse av hvorfor musikk er viktig.

Bessel Van Der Kolk (2006) referert i Fugle (2012, s.32) hevder at arbeidet med kreative aktiviteter i barnehagen som musikk er viktig, men likevel ser man at det informant A forteller i intervjuet er et økende problem. I tillegg til at flere voksne i dagens barnehager velger å ikke arbeide med musikk fordi de ikke liker arbeid med musikk (Kulset, 2021, s.16), for en barnehagelærer vil det i arbeidet med musikk i barnehagen være viktig å få med seg personalet på laget. I tillegg til at man prøver å få personalet til å forstå hvilke positive sider det er ved å arbeide med musikk i barnehagen, for eksempel at for barnet med sosiale utfordringer er arbeidet med musikk viktig fordi det er en måte for det barnet å bli inkludert i barnehagen. Det er viktig at personalet i barnehagen kan forstå hvilke positive sider som finnes ved å arbeide med musikk i barnehagen (Young, 2003, s.70), derfor kan man for eksempel ha møter i barnehager om hvordan man skal arbeide med musikk og hvorfor arbeidet med musikk er viktig slik at alle i personalet kan ha en felles forståelse.

Informant B forteller i intervjuet at hen skulle ønske at hen visste mer om hvordan man kan bruke musikk og arbeide med musikk i barnehagen, og at hen legger merke til at arbeidet med musikk i barnehagen er en måte å arbeide med inkludering på. Kulset (2021, s.16) sier at flere barnehagelærere i dag kan føle seg mindre kompetente når det kommer til arbeidet med musikk i barnehagen fordi man ikke føler seg kompetent nok, er redd for kaos og kan føle seg usikre i arbeidet med musikk. Det å skulle by på seg selv i arbeidet med musikk kan være krevende fordi at man kan føle at man ikke er kompetent nok, min egen erfaringer at flere barnehagelærere tror at arbeidet med musikk i barnehagen handler om at man må kunne spille et instrument. Derimot handler arbeidet med musikk om mye mer enn det. I arbeidet med musikk kan barn med språklige og sosiale utfordringer være sammen med andre barn. I arbeidet med musikk kan man etablere relasjoner til de andre barna ved at man er sammen om noe og gjør noe sammen (Kulset, 2021, s.61), for at barn med sosiale og språklige utfordringer skal kunne bli inkludert krever det at man er villig til å arbeide med musikk i barnehagen. Mange barnehagelærere kan velge å ikke arbeide med musikk i barnehagen på grunn av sin egen frykt (Kulset, 2021, s.16), men både informant A og B forteller at de legger merke til at barn med sosiale og språklige utfordringer derfor vil det være viktig for en barnehagelærer å tørre å by litt på seg selv og arbeide med musikk selv om det er vanskelig.

Det å kutte ut arbeidet med musikk helt fra en barnehagehverdag kan føre til andre utfordringer, fordi musikken har den evnen at den klarer å samle oss (Fugle, 2012, s.35). I rammeplanen for barnehagen står det at «personalet skal motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem muligheten til å utvikle varierte uttrykksformer» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.33), så en barnehagelærer er underlagt et ansvar for å kunne arbeide med musikk i barnehagen.

Min egen erfaring som en kommende barnehagelærer er at det noen ganger kan være utfordrende å arbeide med musikk i barnehagen, og at det kan bli nedprioritert siden man ser på arbeidet med musikk som mindre viktig for eksempel i forhold til arbeidet med språk. Jeg selv har arbeidet med musikk i barnehagen gjennom ulike praksisperioder, og brukt det aktivt i arbeidet med barn som har sosiale og språklige utfordringer. Det jeg legger merke til da er at jeg blir kjent med barna med sosiale og språklige utfordringer på en annen måte. De viser meg nye sider av personligheten sin, og ifølge Ruud (1996) referert i (Sæther & Angelo, 2019, s.10) kan det å synge en sang eller drive med musikk sammen bringe frem gode opplevelser. Som en kommende barnehagelærer har jeg innsett at man kan bli et forbilde for barna og at dette også gjelder i arbeidet med musikk (Bæverfjord & Torgersen, 2019, s.140), derfor kan

det noen ganger være lurt å prøve å by på seg selv i arbeidet med musikk selv om det kan kjennes ubehagelig.

6.0 Avslutning

Gjennom arbeidet med denne oppgaven har jeg forsket på hvordan arbeid med musikk kan inkludere barn med sosiale og språklige utfordringer i barnehagen. Det har kommet frem masse spennende synpunkter i arbeidet med denne oppgaven, både ute ifra teorien og funnene fra datamaterialet. Gjennom denne oppgaven har jeg funnet ut at man kan arbeide med musikk på den måten at man bruker musikk med bevegelser til, for å kunne inkludere barn med språklige utfordringer. Musikk med bevegelser til gir oss muligheten til å kommunisere med hverandre på tross av det verbale språket, og barn med språklige utfordringer kan da bli inkludert ved at de ikke trenger språket for å kommunisere med andre fordi man kommuniserer gjennom bevegelsene. Varkøy (2015, s.121-124) skriver at musikkens nytteverdi handler om at musikken er til nytte for noe annet enn seg selv, for barn med sosiale utfordringer har det kommet frem i denne oppgaven at musikken kan være et startpunkt for å bli inkludert i lek etter at man har vært i møte med musikk sammen med andre barn. Det som har kommet frem i denne oppgaven, kommer jeg til å ta med meg videre ut i arbeidslivet.

7.0 Litteraturliste

- Bergsland, M. & Jæger, H. (2022). Bacheloroppgaven. I M. Bergsland & H. Jæger (Red.), *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen* (2.utg., s.15-50). Cappelen Damm Akademisk.
- Bæverfjord, H. & Torgersen, J.K. (2019). Musikk i barnehagen. I M.H. Frønes & V. Glaser (Red.), *Praksisbok for barnehagelærerstudenten* (s.139 – 151). Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7.utg.). Gyldendal.
- Fugle, G. K. (2012). *Rytmen mellom oss: bruk av musikk i arbeid med barn og unge*. Skald.
- Gallefoss, I. (2022). *Mer musikk i barnehagefelleskapet!* Fagbokforlaget.
- Haugen, R. (2008). Hva er sosiale og emosjonelle vansker? I R. Haugen (Red.), *Barn og unges læringsmiljø 3: med vekt på sosiale og emosjonelle vansker* (s.15-42). Høyskoleforlaget Norwegian academic press.
- Høigård, A. (2019). *Barns språkutvikling: muntlig og skriftlig* (4.utg.). Universitetsforlaget.
- Kibsgaard, S. (2018). Språklige læringsprosesser i barnehagen. I S. Kibsgaard (Red.), *Veier til språk i barnehagen* (s.46-62). Universitetsforlaget.
- Kulset, N. B. (2021). *Din musikalske kapital* (2.utg.). Universitetsforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplanen for barnehagen: innhold og oppgaver*. Pedlex.
- Moe, M. & Valseth, M. L. (2014). En barnehage for alle – med inkludering som overordnet mål. I P. Sjøvik (Red.), *En barnehage for alle: spesialpedagogikk i barnehagelærerutdanningen* (3.utg., s.353-374). Universitetsforlaget.
- Nygård, S. I. (2018). Bevegelseslek med musikk og rytme. I E.B. H. Sandseter, T.L. Hagen & T. Moser (Red.), *Kroppslighet i barnehagen: pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse* (s.429 – 447). Gyldendal.
- Ruud, E. (2013). *Musikk og identitet* (2.utg.). Universitetsforlaget.
- Skoglund, T. & Sundvall, P. (2021). *Pedagogisk ledelse i barnehagen* (2.utg.). Universitetsforlaget.

Statped. (2022, 1. August). *Hva er inkludering?*

<https://www.statped.no/temaer/inkludering2/hva-er-inkludering/>

Størkesen, I. (2018). Sosial utvikling. I V. Glaser, I. Størkesen & M.B. Drugli (Red.), *Utvikling, lek og læring i barnehagen: forskning i praksis* (2.utg. s.79-107). Fagbokforlaget.

Sæther, M. & Angelo, E. (2019). *Barnet og musikken: innføring i musikkpedagogikk for barnehagelærerstudenter* (3.utg.). Universitetsforlaget.

Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4.utg.). Gyldendal.

Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse: En innføring i kvalitative metoder* (5.utg.). Fagbokforlaget.

Varkøy, Ø. (2015). *Hvorfor musikk?* Gyldendal.

Young, S. (2003). *Music with the under-fours*. Routledge.

8.0 Vedlegg

8.1 Vedlegg 1 informasjons – og samtykkeskjema.

DronningMaudsMinne

HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Vil du delta i bachelorprosjektet

«Inkluderende felleskap ved hjelp av musikk»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et bachelorprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan barnehagelæreren kan fremme et inkluderende felleskap ved hjelp av musikk. I dette skrivet gir jeg deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

I rammeplanen for barnehagen blir det nevnt at personalet i barnehagen skal sørge for et inkluderende felleskap (Kunnskapsdepartementet, 2017, s.18). På bakgrunn av dette utsagnet i rammeplanen for barnehagen ønsker jeg i dette forskningsprosjektet å finne ut av hvordan dette blir arbeidet med i barnehagen og hvordan barnehagelæreren kan fremme et inkluderende felleskap i barnehagen ved hjelp av musikk.

Problemstillingen min er

Hvordan kan barnehagelæreren fremme et inkluderende felleskap i barnehagen ved hjelp av musikk?

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning er ansvarlig for prosjektet.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det å delta i et muntlig intervju, hvor jeg kommer til barnehagen for å intervju deg. Det vil ta deg ca. 1 time. Intervjuet vil inneholde spørsmål om hvordan du som barnehagelærer jobber med inkludering og musikk i barnehagen. I tillegg til spørsmål om hvordan barnehagelæreren kan fremme et inkluderende felleskap ved hjelp av musikk.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke fram til prosjektets slutt, uten å oppgi noen grunn.

Hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene jeg har fortalt om i dette skrivet. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og alle navn anonymiseres. Intervjunotatene vil slettes etter at prosjektet er avsluttet.

Prosjektet skal avsluttes 28.04.2023.

Med vennlig hilsen

Veileder:

Hanne Bæverfjord
Sissel Dahlen Fjæran

Student:

Oda-Kristine Aasbø Stegavik

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Inkluderende fellesskap ved hjelp av musikk*. Jeg samtykker til:

å delta i intervju.

Dato: .....

Siden prosjektet ikke er behandlet av NSD, kan jeg/vi ikke innhente din underskrift.

Samtykket blir derfor gitt ved at du krysser av i boksen ovenfor.

8.2 Vedlegg 2 Intervjuguide.

Intervjuguide

Åpningsspørsmål

1. Hvilken utdanning har du?
2. Hvor lenge har du jobbet i barnehagen?
3. Hvilken stilling har du?
4. Hvilket forhold har du til musikk?

Refleksjonsspørsmål

5. Hva legger du i begrepet inkludering i barnehagesammenheng?
6. Hva legger du i begrepet musikk?
7. Hvilken plass har musikk i barnehagehverdagen ved din avdeling/base?
8. Hvordan anvender dere som personale musikk sammen med barna i hverdagen?
  - Har du noen konkrete eksempler? En spesiell situasjon eller praksisfortelling?
  - Blir musikk brukt spontant eller tilrettelagt? Eller både spontant og tilrettelagt?
  - Hvordan tilrettelegger dere for musikkstunder sammen med barn?
  - Hva vektlegger dere i musikkstunder sammen med barn?
  - Hva prioriterer dere i musikkstunder sammen med barn?
  - Kan du fortelle om hva som skjer med enkeltbarn og mellom barn når barna er i møte med musikk?
  - Hva skjer i samspillet mellom barn etter at de har vært i møte med musikk sammen?
9. Hvilke erfaringer har du med bruken av musikk i barnehagen?
10. Hvilken påvirkning erfarer du at musikk har på barn?
  - Har du noen konkrete eksempler? En spesiell situasjon eller praksisfortelling?
11. Hva legger du i begrepet inkluderende fellesskap når det kommer til bruken av musikk i barnehagen?
12. Har du erfart at musikk i barnehagen har betydning for å skape et inkluderende fellesskap?
  - Kan du fortelle litt mer om dette?

Avsluttende spørsmål

13. Har du noe mer du ønsker å kommentere/tilføye?
14. Hvordan synes du at intervjuet gikk?

Tusen takk for at du deltok på intervjuet 😊